

3. Моляко В.О. Психологічна готовність до творчої праці. Київ, 1989. 48 с.
4. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. (2001). Освіта. 11– 18 липня, 2-6.
5. Сисоєва С. Творчий розвиток фахівців в умовах магістратури. 2014. С. 195.
6. Україна. Верховна Рада України. Закон України «Про освіту». No 2145-VIII. (2017). сайт.URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
7. The Elements of Thought. One by one. сайт. URL: <https://theelementsofthought.org/the-elements-of-thought-one-by-one/>

Соловьева Е.В.

ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНАЯ ПРОВЕРКА ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ДОМАШНЕГО ЧТЕНИЯ В ПРОЦЕССЕ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ

Работа посвящена актуальной проблеме формирования творческого потенциала будущих преподавателей иностранных языков в заведениях высшего образования. Во вступительной части подчеркивается важность развития творческого потенциала будущих преподавателей иностранных языков. В основной части предлагается предположение автора, что использование 21st Century Reading Creative Thinking and Reading with TED Talks на занятиях домашнего чтения дисциплины «Практический курс первого иностранного языка (английского)» способствует развитию творческого мышления и будет формировать творческий потенциал будущих преподавателей иностранных языков у заведениях высшего образования. Статья заканчивается выводами экспериментальной проверки гипотезы автора. Автор наводит ведомости, которые иллюстрируют и подтверждают основные положения статьи. Статья адресуется теоретикам и практикам, которые исследуют творчество и творческий потенциал личности.

Ключевые слова: творческий потенциал, будущие преподаватели иностранного языка, заведения высшего образования, домашнее чтение, критическое мышление.

Soloviova O.V.

EXPERIMENTAL TESTING OF HOME READING WHEN TRAINING FUTURE FOREIGN LANGUAGE TEACHERS

The issue of creativity and creative potential is urgent in contemporary Ukraine. A well-developed creative potential of future foreign language teachers will enable them, first, to be competitive at a labour market which is constantly changing. Second, they will feel confident and creative enough to meet challenges of contemporary academic process, and deal with 21st century young generation. The ability to think creatively is among bullet qualities of a future foreign language teacher. Ukraine's official documents concerning higher education also underline and highlight the crucial need of the development of creative skills in students. Thus, it is necessary to choose and utilize relevant methods and tools to develop creative potential of students while training them as foreign language teachers. The presented article hypothesizes that the use of 21st Century Reading Creative Thinking and Reading with TED Talks at home reading classes will cultivate students' creative thinking skills and develop their creative potential. The author reviews types of reading, briefly outlining each of them and presents evidence of the importance of exploiting R. Paul's model "Elements of Thought". 47 students, both male and female, are involved in the experiment. The nationality of them is Ukrainian and one Lebanese. The age is between 19 and 23. All students are non-native English speakers. Students were asked some questions to evaluate their readiness for a teaching career, and answered a questionnaire based on E.Tunik's evaluator to assess their imagination, risk-taking, curiosity, and complexity. The article gives outcomes of these to advocate the launch of the experiment.

Key words: creative potential, future foreign language teachers, establishment of higher education, home reading, critical thinking.

Подано до редакції 15.11.2018.

Рекомендовано до друку докт.пед.наук, проф. Л.В.Канішевською

УДК 373.3.016 : 811.161. 2 : 003.031

© 2018

Чабайовська М.І.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ПИСЬМА ДОДАТКОВИХ ЕЛЕМЕНТІВ БУКВ УКРАЇНСЬКОГО АЛФАВІТУ, РОЗДІЛОВИХ ЗНАКІВ ТА ЦИФР

Актуальність проблеми визначається потребою вдосконалення системи підготовки майбутніх учителів початкової школи в педагогічних ЗВО до навчання письма.

Констатується, що у вчених немає єдиної думки щодо кількості та назв елементів літер української абетки; потребує детальнішого висвітлення питання методики навчання їх письма та письма розділових знаків і цифр.

У статті описано методику навчання письма додаткових елементів літер українського алфавіту, розділових знаків і цифр.

Подано рекомендації щодо застосування авторської методики навчання письма в педагогічних ЗВО та в початковій школі.

Ключові слова: підготовка майбутніх учителів початкової школи, додаткові елементи букв, український алфавіт, розділові знаки, цифри, методика навчання письма.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Головною умовою навчання письма молодших школярів є професійна компетентність педагога. Професійна компетентність – це єдність теоретичної та практичної готовності його до професійної діяльності, здатність ефективно діяти у стандартних та проблемних ситуаціях, що виникають в освітньому процесі, зокрема, на уроках навчання грамоти (письма) у 1 класі та української мови в 2-4 класах.

Згідно з вимогами програми навчальної дисципліни підготовки бакалаврів спеціальності "Початкова освіта" студенти повинні: а) знати :

- психофізіологічні особливості дітей молодшого шкільного віку;
- завдання навчання каліграфічного письма в чотирирічній початковій школі;
- програмні вимоги до формування навичок письма;
- основні методи, прийоми та засоби навчання письма;
- правила письма на дошці;
- умови навчання каліграфічного письма;
- правила посадки, тримання ручки та розташування зошита під час письма;
- елементи букв та їх назви;
- основні характеристики форм рукописних букв українського алфавіту, розділових знаків та цифр;
- види з'єднань літер;
- прийоми тактування;
- методику навчання письма в зошитах і на дошці малих й великих букв та їх складних з'єднань;
- методику навчання письма арабських цифр;
- типові помилки в написанні літер та їх з'єднань;
- норми оцінювання графічних навичок письма;
- типи та структури уроків письма в добуковений, буквений та післябуквений період навчання грамоти;
- інноваційні технології навчання письма;

б) уміти :

- враховувати психофізіологічні особливості учнів молодшого шкільного віку в процесі навчання письма;
- здійснювати контроль за написанням і позою учнів під час письма;
- пояснювати написання букв та поєднання їх з іншими в словах;
- правильно, швидко і красиво писати елементи букв, малі та великі літери українського алфавіту, розділові знаки та цифри;
- писати з'єднання букв;
- списувати з рукописного та друкованого текстів;
- писати під такт (під лічбу);
- виправляти відхилення, що порушують розбірливість і красу почерку;
- оцінювати графічні навички письма;
- моделювати різні типи уроків письма в добуковений, буквений та післябуквений період навчання грамоти;
- застосовувати на уроках ефективні технології навчання письма [8, с. 5-7].

Актуальність означеної проблеми визначається потребою вдосконалення системи підготовки майбутніх учителів початкової школи у педагогічних закладах вищої освіти до навчання письма в умовах становлення нової української школи та недостатнім її висвітленням в українській лінгводидактиці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Методика навчання письма – об'єкт дослідження багатьох науковців: К. Ушинського, І. Кирея, М. Корфа, В. Сухомлинського, М. Вашуленка, О. Савченко, Н. Скрипченко, В. Бадер, А. Богуш та ін.

Розробкою методики навчання письма в цілому, а також питанням визначення й упорядкування умов становлення навички письма, зокрема, займалися такі вчені і методисти, як Н. Боднар, А. Зімульдінова, О. Прищеп, В. Трунова, І. Цєпова та ін. [9, с. 387, 383].

У вчених немає єдиної думки щодо кількості та назв елементів літер української абетки, потребує детальнішого висвітлення питання методики навчання їх письма. Також недостатньо висвітлено методику навчання письма розділових знаків і цифр.

Формулювання цілей статті... Метою статті є наукове обґрунтування і розробка методики навчання письма додаткових елементів букв українського алфавіту, розділових знаків і цифр, а також рекомендацій щодо її застосування в процесі підготовки майбутніх учителів початкової школи в педагогічних ЗВО.

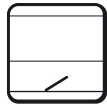
Виклад основного матеріалу дослідження... Усі елементи великих і малих літер українського алфавіту діляться на основні та додаткові. На основі аналізу наукової літератури нами визначено 18 основних та 5 додаткових елементів букв, два приєднувальні штрихи, подано технічні характеристики їх форм [5, с. 23-25; с. 35], також описано методику навчання письма розділових знаків [5, с. 89-90] і цифр [5, с. 91-96].

Додаткові елементи малих і великих букв

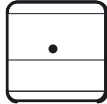
1. – короткий вигнутий поєднувальний штрих ( ).

o

2. – короткий прямий поєднувальний штрих ( ).

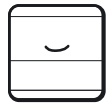
o

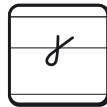
3. – крапка.

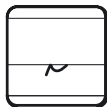
4. – дві крапки.

5. – коротка горизонтальна вигнута лінія.

6. – мала петля.

7. – штрих і коротка горизонтальна вигнута лінія (елемент малої літери ч).

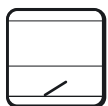
Технічні характеристики форм додаткових елементів букв українського алфавіту

- -- короткий вигнутий поєднувальний штрих (коротка вигнута лінія).

Послідовність написання

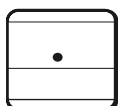
Починаємо писати коротку вигнуту лінію трохи нижче від верхньої рядкової лінії для поєднання букв (верхнє і середнє з'єднання). *Рахунок: і.*

– короткий прямий поєднувальний штрих.

Послідовність написання

Починаємо писати коротку пряму похилу лінію від нижньої рядкової лінії для поєднання букв (нижнє з'єднання). *Рахунок: і.*

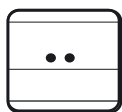
– крапка.

Послідовність написання

Крапку ставимо трохи вище від верхньої рядкової лінії ($\frac{1}{4} h_1 - 1,5$ мм) – у малій букві «і».

Увага! Правильно поставити крапку – означає торкнутися ручкою аркуша, не підмальовуючи її.

Рахунок: 1.

– дві крапки.

Послідовність написання

1 спосіб

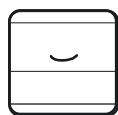
Крапки ставимо трохи вище від верхньої рядкової лінії ($\frac{1}{4} h_1 - 1,5$ мм), торкаючись ручкою до листка паперу (в малій букві «і»).

Рахунок: 1, 2.

Послідовність написання

2 спосіб

Крапки ставимо трохи вище від верхньої нарядкової лінії ($\frac{1}{4} h_2 - 1,5$ мм), торкаючись ручкою до листка паперу (у великій букві «І»). *Рахунок:* 1, 2.

– коротка горизонтальна вигнута лінія.

Послідовність написання

1 спосіб

Пишемо коротку горизонтальну вигнуту лінію зліва направо трохи вище від верхньої рядкової ($\frac{1}{4} h_1 - 1,5$ мм) – у малій букві «й». *Рахунок:* 1.

Послідовність написання

2 спосіб

Пишемо коротку горизонтальну вигнуту лінію зліва направо трохи вище від верхньої міжрядкової лінії ($\frac{1}{4} h_2 - 1,5$ мм) – у великій букві «Й». *Рахунок:* 1.

Послідовність написання

3 спосіб

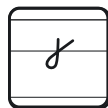
Починаємо писати коротку горизонтальну вигнуту лінію від верхньої рядкової рухом праворуч (довжина $\frac{1}{2} h_1$, тобто 3 мм), доводячи її знову до верхньої рядкової лінії – у малій букві «г».

Рахунок: 1.

Послідовність написання

4 спосіб

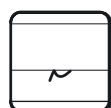
Починаємо писати коротку горизонтальну вигнуту лінію від верхньої міжрядкової рухом праворуч (довжина h , тобто 4 мм), доводячи її знову до верхньої міжрядкової лінії – у великій букві «Г». *Рахунок:* 1.

– мала петля.

Послідовність написання

Починаємо писати малу петлю трохи вище від нижньої рядкової, ведемо ледь вигнуту коротку лінію трохи нижче нижньої рядкової, заокруглюємо вліво, далі вправо вверх, описуючи петлю, яка перетинається на нижній рядковій (довжина петель $\frac{1}{3} h_2 - 2$ мм, ширина – $\frac{1}{4} h$, тобто 1 мм – у великих буквах «Ц», «Щ»; довжина петлі $\frac{1}{2} h - 2$ мм, ширина – $\frac{1}{4} h$, тобто 1 мм – у малих буквах «ц», «щ»); закінчуємо писати на середині робочого рядка ($\frac{1}{2} h - 2$ мм). *Рахунок:* 1 - і.

– початковий елемент малої літери «ч»

(штрих і коротка горизонтальна вигнута лінія).

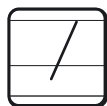
Послідовність написання

Починаємо писати початковий елемент трохи нижче від верхньої рядкової лінії ($\frac{1}{3} h - 1,3$ мм), ведемо штрих вправо вгору до верхньої рядкової; не відриваючи руки, пишемо коротку горизонтальну вигнуту лінію (довжина – $\frac{1}{2} h_1$, тобто 3 мм), доводимо знову до верхньої рядкової лінії.

Рахунок: *i* - 1.

Основні технічні характеристики форм розділових знаків

Основні елементи розділових знаків:

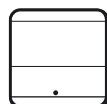
– довга пряма похила лінія.

– довга вигнута похила лінія із заокругленням угорі ліворуч.

– коротка горизонтальна лінія.

– крапка.

– крапка з вигнутою лінією.

Послідовність написання

Крапка ставиться на нижній рядковій лінії одним дотиком ручки.

Увага! Крапку не підмальовувати.

Послідовність написання

Знак оклику починаємо писати від верхньої міжрядкової лінії, ведемо пряму похилу вниз до середини робочого рядка.

Крапку ставимо під цією лінією на нижній рядковій одним дотиком ручки.

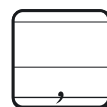
Послідовність написання

Знак питання починаємо писати трохи нижче верхньої міжрядкової лінії, заокруглюємо під нею вгору праворуч, торкаючись її; далі ведемо вниз, ледь вигинаючи, лінію до середини рядка. Крапку ставимо під нею на нижній рядковій одним дотиком ручки.

Послідовність написання

Тире (коротка горизонтальна лінія) пишеться зліва направо посередині рядка.

Послідовність написання

Кома ставиться на нижній рядковій лінії. Починаємо писати її з крапки, яка плавно переходить у вигнуту лінію рухом вниз.

Послідовність написання

Апостроф ставиться над верхньою рядковою лінією. Починаємо писати його з крапки, яка плавно переходить у вигнуту лінію рухом униз.

Основні технічні характеристики форм цифр

Цифри (0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9) пишуться під нахилом 65 градусів заввишки в одну клітинку.

Основні елементи цифр:

— коротка й довга пряма похила лінія.

— лівий великий півовал.

— правий (малий і великий) півовал.

— малий і великий овали.

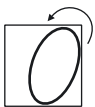
— горизонтальна хвиляста лінія.

— коротка горизонтальна лінія.

— дугоподібна лінія.

Поелементний аналіз

Нуль – великий овал.

Послідовність написання

Починається трохи нижче верхнього правого кута клітинки, заокруглюється вгору ліворуч, пишеться вниз до середини нижньої сторони клітинки, заокруглюючи вправо вгору до початку написання цифри.

Поелементний аналіз

Один складається з короткої штрихової й довгої похилої ліній.

Послідовність написання

Перший елемент (коротка пряма похила лінія) пишеться трохи вище середини клітинки до правого верхнього кута, звідти продовжуємо вниз довгу пряму похилу лінію на середину нижньої сторони клітинки.

Поелементний аналіз

Два складається з верхнього правого заокруглення правого малого півовалу, довгої прямої похилої лінії та хвилястої горизонтальної лінії.

Послідовність написання

Починається вище середини клітинки, заокруглюється вгору праворуч до верхньої сторони клітинки й переходить у малий правий півовал, що продовжується довгою прямою похилою лінією на середині нижньої сторони клітинки. Від неї пишеться горизонтальна хвиляста лінія праворуч до нижнього кута клітинки.

Поелементний аналіз

Три складається з двох малих правих півовалів.

Послідовність написання

Перший елемент пишеться вище середини клітинки, заокруглюється вгору праворуч до верхньої сторони клітинки і переходить у малий правий півовал, що прописується вниз до середини клітинки. Від нього безвідривно пишеться більший півовал, що торкаючись середини нижньої лінії, заокруглюється ліворуч трохи вище неї.

Поелементний аналіз

Чотири складається з короткої прямої похилої лінії, короткої горизонтальної лінії та довгої прямої похилої лінії.

Послідовність написання

Від середини верхньої сторони клітинки пишеться вниз ліворуч коротка пряма похила лінія, що проводиться нижче середини клітинки. Далі, не відриваючи руки, пишеться горизонтальна пряма лінія праворуч, що не доводиться до правої вертикальної сторони. Від верхнього правого кута вниз проводиться довга пряма похила лінія до середини нижньої сторони клітинки, торкаючись другого елемента цифри.

Поелементний аналіз

П'ять складається з короткої прямої похилої лінії, правого півовалу та дугоподібної лінії.

Послідовність написання

Пишеться коротка пряма похила лінія від середини верхньої сторони клітинки вниз трохи праворуч на половину клітинки. Далі, не відриваючи руки, пишеться правий малий півовал так, щоб він не торкався правої сторони клітинки й заокруглюється ліворуч ближче до нижнього лівого кута. Вгорі від першого елемента пишеться дугоподібна лінія до верхнього правого кута.

Поелементний аналіз

Шість складається з великого лівого півовалу та малого овалу.

Послідовність написання

Починається нижче з правої сторони правого кута клітинки заокругленням ліворуч, що переходить у лівий півовал, який унизу переходить управо в малий овал, що з'єднується ліворуч з першим елементом вище середини клітинки.

Увага! Ширина цифри внизу та вгорі однакова.

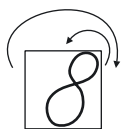

Поелементний аналіз

Сім складається з хвилястої горизонтальної лінії, довгої прямої похилої лінії та короткої горизонтальної лінії.

Послідовність написання

Починається трохи нижче середини верхньої сторони клітинки хвилястою горизонтальною лінією праворуч до верхньої правої вершини кута. Потім, не відриваючи руки, пишеться вниз довга пряма похила лінія до середини нижньої лінії клітинки. Посередині другого елемента проводиться горизонтальна лінія симетрично з двох сторін.

Поелементний аналіз

Вісім складається з верхнього й нижнього малих овалів.

Послідовність написання

Починати можна двома способами, як написання цифр два або шість.

Поелементний аналіз

Дев'ять складається з малого лівого овалу та великого правого півовалу.

Послідовність написання

Починається малий лівий овал від правої сторони клітинки із заокруглення вгору до ліворуч, що переходить у лівий малий овал нижче середини клітинки й піднімається вгору до зустрічі з його початком та, не відриваючи руки, опускається вниз, створюючи великий правий півовал так, щоб він торкнувся середини нижньої сторони клітинки, заокруглює чітко унизу ліворуч.

Увага! Ширина цифри внизу та вгорі однакова.

Висновки... Цей матеріал рекомендуємо застосовувати в освітньому процесі педагогічних закладів вищої освіти під час вивчення курсу «Методика навчання письма» за нашою авторською програмою як на лекційних і практичних заняттях, так і для самостійної та індивідуальної роботи студентів, адже освітня типова програма з вищезазначеного курсу передбачає вивчення таких тем, як "Елементи малих і великих букв українського алфавіту. Основні з'єднання літер. Графічні помилки у написанні елементів букв, літер, з'єднань літер та методика їх подолання" [8, с. 15-16]; "Методика навчання письма розділових знаків", "Методика навчання студентів писати в зошитах і на дошці арабські цифри. Вимоги до каліграфічного письма арабських цифр. Підготовчі вправи до їх написання. Основні технічні характеристики форм цифр" [8, с. 16-17]. Пропонована методика може використовуватися також учителями початкової школи на уроках навчання грамоти (письма).

Висвітлення теоретичних засад методики навчання письма великих та малих букв українського алфавіту буде предметом наступного дослідження. Зокрема, необхідно вивчити такі питання:

"Мета та завдання навчання каліграфічного письма у закладах вищої освіти.

Загальнодидактичні і лінгводидактичні принципи навчання письма.

Методи навчання правильного рукописного письма – лінійний, генетичний, аналітико-синтетичний, тактовий (ритмічний), копіювальний, асоціативно-порівняльний.

Прийоми формування каліграфічної навички письма – "письмо" в повітрі, письмо по пунктирних і слабонаведених лініях, мокрим пензлем по дошці, конструювання літер з картонних елементів, з природного матеріалу тощо.

Умови навчання каліграфічного письма (внутрішні та зовнішні).

Внутрішні умови: розвиток дрібних м'язів кисті руки, окоміру; особливості психічних процесів. *Зовнішні умови:* 1) психолого-педагогічні (методичні); 2) санітарно-гігієнічні (організаційні) – освітлення класної кімнати; вимоги до шкільних меблів; сучасне письмове приладдя; правильна посадка при письмі; положення зошита; вміння тримати ручку.

Засоби навчання письма (наочні посібники): прописи; демонстраційні матеріали – таблиці, картки; ТЗН" та ін. [8, с. 13-14].

Використана література:

1. Кирей І.Ф., Зеленська В.Ф. Методичні рекомендації з викладання каліграфії. – К.: РНМК МО України, 1991. – 39 с.

2. Кирей І.Ф., Трунова В.А. Методика викладання каліграфії в початкових класах. – К., 1994. – 143 с.
3. Нова українська школа / за ред. М. Грищенка // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/Новини%202016/08/21/2016-08-17-3-.pdf>
4. Рішення колегії МОН України від 18 липня 2003 р. (протокол №8/2–19) // Початкова школа. – 2004. – №1. – С. 12.
5. Чабайовська М.І. Єдині зразки каліграфічного письма букв українського алфавіту та цифр / М. І. Чабайовська // навч. посібник: вид. 2-е, доповн. і переробл., гриф «Схвалено Міністерством освіти і науки України» (лист №14.1/12-Г-194 від 01.04.2015 р.). – Тернопіль: Мальва – ОСО, 2016. – 116 с.
6. Чабайовська М. І. Зошит з каліграфії: навч. посібник: частина I / М. І. Чабайовська. – Тернопіль: Мальва – ОСО, 2016. – 56 с.
7. Чабайовська М. І. Зошит з каліграфії: навч. посібник: частина II / М. І. Чабайовська. – Тернопіль: Мальва – ОСО, 2016. – 88 с.
8. Чабайовська М.І. Каліграфія з методикою навчання в початковій школі: програма нормативної навчальної дисципліни підготовки бакалаврів. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. – 30 с.
9. Чабайовська М.І. Особливості ознайомлення майбутніх учителів початкової школи з методикою навчання письма елементів букв українського алфавіту // *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 17. Теорія і практика навчання та виховання. – Випуск 29 : збірник наукових праць / за науковою ред. академіка В.І. Бондаря. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. – С. 131- 139 (149 с.).*
10. Чабайовська М.І. Розвиток писемності на українських землях : у кн. "Навчання письма у сучасній початковій школі": навч. посібн. для вчителів поч. кл., викладачів і студентів ВПНЗ I-IV рівнів акредитації / Н.М. Боднар, О.Ю. Прищеп, В.А. Трунова, І.В. Цепова, М.І. Чабайовська // за наук. ред. В.А.Трунової. – Х. : Вид-во "Ранок", 2017. – 464 с. (С. 52-83): схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах: лист Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України від 18. 07. 2014 р. № 14.1 / 12 - Г- 1224.
11. Чабайовська М. І. Теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи до навчання письма // *Педагогічна освіта: теорія і практика: збірник наукових праць / Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; Інститут педагогіки НАПН України [гол. ред. Лабунець В. М.]. – Вип. 24 (1-2018). – Ч. 2. – Кам'янець-Подільський, 2018. – С. 382 – 388 (404 с.).*

Чабайовська М.І.

МЕТОДИКА ОБУЧЕНИЯ ПИСЬМУ ДОПОЛНИТЕЛЬНЫХ ЭЛЕМЕНТОВ БУКВ УКРАИНСКОГО АЛФАВИТА, РАЗДЕЛИТЕЛЬНЫХ ЗНАКОВ И ЦИФР

Актуальность проблемы определяется необходимостью совершенствования системы подготовки будущих учителей начальной школы в педагогических УВО к обучению письму.

Констатируется, что в ученых нет единого мнения относительно количества и названий элементов букв украинского алфавита; также требуют более детального освещения вопросы методики обучения их письму, письму знаков препинания и цифр.

В статье описана методика обучения письму дополнительных элементов букв украинского алфавита, знаков препинания и цифр.

Даны рекомендации по применению авторской методики обучения письму в педагогических УВО и в начальной школе.

Ключевые слова: *подготовка будущих учителей начальной школы, дополнительные элементы букв, украинский алфавит, знаки препинания, цифры, методика обучения письму.*

Chabaiovska M.I.

METHODS OF EDUCATION OF WRITING OF ADDITIONAL ELEMENTS OF LITERS OF UKRAINIAN ALPHABET, GRAMMAR AND FIGURES

Up to date of the mentioned problem is determined by the need to improve system of education of future teacher of the beginning schools in the pedagogical establishments of the highest education for the teaching writing in the conditions of creation of new Ukrainian school.

The main condition of the teaching writing of the junior schoolchildren is the professional competence of the teacher. The professional competence is the unity of his theoretical and practical readiness for professional activity, the ability to act effectively in the standard and problem situations arising in the educational process, specifically at the lessons of teaching writing in the first grade and Ukrainian language in the second- fourth grades.

The methodology of the teaching writing is the object of research of the many scientists: K.Ushynskiy, I.Kyrei, M.Korf, V.Suhomlynskiy, M.Vashulenko, O.Savchenko, N.Skrypchenko, V.Bader, A.Bohush and other.

The development of methodology of the teaching writing in general and also the issue definition and ordering the conditions for writing skill in particular such scientists and methodologists were engaged: N.Bodnar, A.Zika, A.Zimuldinova, O.Pryshchepa, V.Trunova, I.Zepova and other.

Based on the analysis of the scientific literature it is stated that scientists who are professionals in the sphere of teaching writing have no common thought regarding the number and name of the letters of Ukrainian alphabet, also there is a need for detailed exploring of the methodology of teaching the writing and writing of the punctuation marks and numbers.

It is mentioned that all elements of the big and small letters of Ukrainian alphabet are divided on basic and additional. It is determined 18 basic and 5 additional elements of the letters and it is developed technical characteristics of their forms with detailed description of the methodology of the way of writing each. It is showed the examples of the writing of the additional elements of the letters based on rhythmic methodology.

It is shown recommendations regarding the application of the author methodology of teaching writing of the basic elements of the letters of Ukrainian alphabet, the punctuation marks and numbers in the process of the teaching future teachers of the beginning schools in the pedagogical higher education establishments and in the beginning school.

Key words: education of future teachers of the beginning school, additional elements of letters, Ukrainian alphabet, punctuation marks, numbers, methodology of detaching writing.

Подано до редакції 10.12.2018.

УДК 378.011.3 - 051:78

© 2018

Чжан Бо

ЗМІСТ І СТРУКТУРА ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ОЦІНЮВАЛЬНИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ У ПРОЦЕСІ ВОКАЛЬНО-ХОРОВОГО НАВЧАННЯ

У статті розкрито зміст і структуру художньо-оцінювальних умінь майбутніх учителів музики. Розглянуто зміст формування досліджуваного феномену з позиції психології творчого мислення у розумінні психіки оцінювальних механізмів. Підтверджено логіку формування художньо-оцінювальних умінь студентів на рівні інтелектуально-операційних структур, згідно теорії поетапності формування розумових дій. Представлено структуру формування художньо-оцінювальних умінь майбутніх учителів музики у взаємозв'язку ціннісно-емотивного, когнітивно-аналітичного, діяльнісно-перетворювального компонентів. Конкретизовано подальші напрямки дослідження наукового завдання.

Ключові слова: майбутній вчитель музики, вокально-хорове навчання, художньо-оцінювальні уміння, психологія оцінювання, творче мислення.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Акцентована увага державних інституцій України та Китаю до фахової підготовки майбутніх педагогів зумовлена карколомними змінами соціально-суспільного середовища, які висувають ґрунтовні вимоги до сучасного професіонала, нормативно декларуючи зміст та обсяг професійних знань, умінь, компетенцій, обов'язкових для випускників педагогічних університетів. Відповідно цього, у сучасних умовах університетської освіти нагальним є питання формування особистості майбутнього фахівця, озброєного вміннями критично оцінювати перебіг, якість, результативність майбутньої професійної діяльності. Уміле спрямування студентів до розуміння оцінювання як «не тільки того, через що вони «проходять», але й того, що здійснюється разом з ними і що відбувається з ними самими», згідно позиції Л. Вілкової [4] вже стає першим кроком на шляху перетворення особистості майбутніх фахівців у площині продуктивного самостановлення.

У руслі означених вимог галузь мистецької освіти покликана забезпечити ефективне формування художньо-оцінювальних умінь майбутніх учителів музики з урахуванням специфіки вокально-хорової роботи зі старшокласниками. Розуміння даної проблеми у площині ініціації та підтримки активно-оцінювальної позиції студентів впродовж всіх етапів вокально-хорового навчання потребує прискіпливої уваги до формування художньо-оцінювальних умінь у студентів на зрізі сприйняття, розуміння, оцінювання, пошуку, вибору, корекції та контролюючо-презентаційної мистецької дії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми...

Наукове осмислення літературних джерел з проблеми формування художньо-оцінювальних умінь майбутніх учителів музики, а саме: філософських констант (В. Андрущенко, І. Бех, І. Зязюн, Б. Новиков та ін.); «концепції оцінювання» (Г. Врігт, Дж. Дьюї, Дж. Мід та ін.); оцінювально-ціннісних концепцій (У. Джеймс, Ч. Пірс та ін.); оцінювальної теорії емоцій (Н. Киященко, Н. Лейзеров, П. Симонов та ін.); індивідуальної психологічної теорії (А. Адлер); аналітичної теорії (Г. Юнг) дозволив з'ясувати, що художньо-оцінювальні вміння вбирають в себе складну сукупність інтелектуальних дій аналітично-синтезованого характеру з точки зору осмислення предмету діяльності завдяки процедурам оцінювання інформації, її співвіднесення і відповідності з ідеалом оцінювання для виявлення ознак, потребуючих перетворення, змін та прийняття рішення про узгодження отриманих характеристик у рамках збалансованої моделі вокально-хорового репетиційного процесу, а також, зовнішнього вираження результатів оцінювання (емоції, стиль, дії, судження, темперамент, воля тощо) у вигляді системи аналогів, норм, стандартів, цінностей, ідеалів.

Праці провідних науковців у галузі мистецької педагогіки (Н. Гузій, А. Козир, Г. Падалка, О. Ростовський, О. Рудницька, В. Федоришин, О. Щолокова та ін.) дозволив з'ясувати, що проблема художнього оцінювання, в категорії встановлення причинно-наслідкових зв'язків між мистецькими фактами і явищами співвідноситься з центральною потребою мистецької освіти, яку Г. Падалка уособлює із забезпеченням гуманістичного спрямування художньої навчальної діяльності, цілеспрямованим перетворенням здобутків світового мистецтва у особистісний естетичний досвід, пошуком і відкриттям шляхів художнього розвитку особистості, що виявляється у формуванні художньо-образного мислення, сприйняття, здатності до естетичного оцінювання і творчих виявів у мистецтві [8].

Розуміння психолого-мистецько-діяльнісної специфіки оцінювання у рамках формування, трансформації та перетворенні мистецького знання, зміни й оновлення умінь знаходимо у роботах В. Медушевського (спрямованість на художнє спілкування і художнє сприйняття), О. Рудницької (епіцентр професіоналізму